

๑๑๑.๑๑๑.๑๑๑

บทละคร

เรื่อง พระราชนิพนธ์ อิศาน (เล็ก)

ชุด ตระกูล แห่ดา

(พระศรี ข้าราชการ)

โรงพิมพ์การพิมพ์

பயல்கள்

ชุด กระดาษ แบบถา

๒
ทว. ๓๓๖

52

๒ ประพาศ ป้า

ชุดที่ ๓ (ประพาศป้า) ฉาก ป้ามีเซาตำเนา
หนอง คิ้ว ดคร มีองค์คือเฒ่า ประทับเส้าอาคัน
พร้อมด้วยระเด่น ตาหยัน พระพี่เลี้ยง ตำมะหงง เฒ่า
กิดาหยัน แด พด ทหารเฒ่าเบอง พระบาท

ข้าบริบ ๑ เมื่อนั้น พระสุริยวงศ์, เทเวเด็ค,
เส้าศรีศรี เนาวนาคนั่งปางประวาศ, วนาถ พร้อม พระพี่
เลี้ยงบำเรอ, เฒ่าใจ ครุฑปักอกษา, ถ้างะตัน, ถัดถมารค
โกดดำบาก, แก่ผด, คนรู้ได้ จงตอบ ตั้ง, พเนจร,
พาซอนไพร คัดไป, ภูผา, ประราบ ๗ ๔ คำ

แกดพบบริบ ๑ เขวระกษตรีย, ผดตเปดอง, เกรือง
ทรง แปลง อิงค, เปน ต้า, รบ้น หย ถือ เซ็ด หน้า,
เหน็บ กฤษ, ฤทธิ มาทรง, พาชี, ตัวฉกรรจ์ ๗ ๒ คำเฒ่า

เลขห้อง รือ ๑ พร้อมเส้า, พาหุด, พด ทหาร ถ้วน
เลขหมู่ เขียว ซ้าย, การ คัก, คัก ชัน พรานบ่า, นำ หน้า, ผา ขวัญ
หลัก ถัด, คัดดิน, ตงมา ๗ ๘ คำเซ็ด (เวียน ยัญ จูกันหาง

๔๙.๙๑๒
๒๖๓๔๗

เลขทะเบียน ม.๑๒๒ ๗๑๑ น. ๔๕๕

พระราชนิพนธ์ อีเหนา (เล็ก) ชุค ตะวธาแบหตา ๓
หยุด ค้าน ซวา)

ถ้อย ถน วั ๑ ครน ถัง, ภาผา, ปะราปี เหม
พระ ไทย, โกล์ บัว, หมัน หยา ขึ้น ชม, ถม เดค, เจตะ
นา ครน ถวิด, จินตพรา, บัง อร จี ครล ถัง, คามหง,
มาตยา ให้หยุด, โยธา, พัก ผ่อน กระเถน, เสนา
พลา กร ทำท. ประ ทับรอน, แรม ไพ ๒ ๔ คำ
๑ บัด น คามหง, เสนา, ผู้ใหญ่ วั
ถัง พระ, ยพะ, ราชดไนย บังคม ไหว, วั วั, จัก กน ๒
๒ คำ เสมอ เจวจา (ถัง ปลก ปลับพลา ในโรง ถัก
นากราบ ทด)

มอญ ชม จันทร วั ๑ เมอนน บนหย, เพราเพริด,
เจด นัน ขึ้นชม, ถม จิตว, จวจวัถ เติจัน, ถุวรรณ, ะ
ปลับพลา ๒ ๒ คำ ญญา

๑ ญญาเยย อังก อีเหนา เขาวะราช นาฏกราย
พระหยม ใจ พรัง ทง หญิง ทง ชาย ตูรา ถวาย บำเรอ

๔ ประสันตา ค่อน ก
รัฐ โดยแบบ บรรพ เป็น ขวัญ เนตร เติม ประ
เทศ ฌดอง เตวกระ ฌตร หน้าขึ้น หน้าชม โศมะนัค ปรีดี
เปรม เกษม สวัสดิ์ ด้ยาม เอย ฯ

๑ อังคร เค้น เอย อังคร เค้น มนตรี เติม
สง่ารา ศรี ขึ้น ชีว ด้ชาด ด้ยาม ประ ด้าน สอด ทอด
กร ทั้ง รำ พ็อน กั ด้งาน ด้ม ด้มัย ด้ำ เริง เพลิง
อวาม ด้าก ด้อ ด้อ นาม นาน เอย ฯ เพลิง เร็ว ด้า
ปัด มาน

ชุด ที่ ๒ (ประสันตา ค่อน ก) ด้าก ใน ป้า ทับ
มี ด้ัน ไม่เป็น ป้า ด้าง ออก มา เห็น ด้าย บันหยี่ ด้วาม ด้ือ
ด้ัก ्हนอย ด้าย วรรุ ด้ัย ด้ือ ด้อน ्हน้า โรง พาทย์
ด้มิง ทง มอญ ด้ัว ด้คร มี ด้ำรวจ ्हำ ดุ้ บุด ด้ี ्हนา คน
อยู่ งาน พระ กตต ด้ัก ด้า ्हัน ตาม ออก มา ด้าง โรง
แถม มอนรับ ๑ เมือ ्हัน วรรุ ्हอง, ด้วอง มกฏ, มุด ด้ี ्हนา

พระราชนิพนธ์ อีเหนา (เด็ก) ชุติ ตระด้าแมหตา ๕
ร่วม พระ, บิดเรศร์, มารดา กับเชษฐา, ครอง บั้น, จะ
รากัน มี ราช, ะธิดา, นารี นาม สังกา, ระ วาคี,
ธาด สวรรค์ ยัง ระตุ, ผู้ นอง, รอง นน ผ่าน บัก, กะ
มา หงัน, พระ นคร ทำว่น, พระราช, ะบุตร ชื้อ มา
หยา, รัชมี, ศรี สมาร อิก องค์, ธนชา, บัง ธร นามะ
กร, ตั้ง คา, มารดา ๗ ๔ คำ

๗ ๔ คำ พระราชดำริ ๑ เด็จ วิภาห, พระธิดา, ปะตา
หว่า เด็จดำ, เนิน พยห์, ถึง ภูผา ตาม มพิตร, ประ
วัค คิด, ถึง สัทธา จึง ให้ ตั้ง, พลับ พลา, เจริญ ศรี เด็จ
ชน, นมัสการ, พระณาณ ขลัง องค์ ตั้ง, ปะติเหงะ, ฤกษ์
เมื่อจะถึง, ชาลัญ, หวนฤดี ถึงประไหม, สุริ, ที่วิภาห ๗ ๔ คำ

๗ ๔ คำ ๑ ใคร ภิรมย์, ชมโฉม, บวร โดม
เกล้า ดง จาก เขา, เว้า วิญ จอน, หวดหา บุระยาตร,
กดับ ราช, ะพลับ พลา ھرรษา, สวรรค์, ขึ้น ช้วน ๗
๒ คำ เพงเรื่อ (เข้า โรงทาง พลับ พลา รดู ประ

๖ ประเด็นคำ ต่อ นก

ต้นคา กับ ต้นน ชอก ทาง ค่ายบ้านหยี เมื่อ ตีดา)

แขก หนึ่ง รับ สร้อย ๑ บัดนั้น ประเด็นคำ, พิเลียง,
คนขยัน ใคร ต่อ นก, เขา ตัก, เล่น ตัก วัน หาดำคัย,
คารม, ให้ ส้ม คัด จึง แต่ง กาย, กาว วาว, เช่น ชาว น้ำ
โพก พ้น, เกษาผ้า คบิต คาค ตกรุด, ดง ยันต์, กัน สระ
พิศ ถือ เต่า, เหน็บ กฤษ, กรัด กราย ๗ ๔ คำ

แขก สุ่ม รับ สร้อย ๑ เรียก สุ่มน, นัก เสง, หลาย
คน ถือกอก ถอด, แต่ง ตัว, ถอด จะ ส้ม อุ่ม พระเนียด,
ถือ เต่า, ทง บาว นาย เติง จาก ค่าย, เขา ดง, พงไพร ๗
๒ คำ เชิด

แขก ชม ดง รับ สร้อย แด พาทย์ ๑ ถด เติง, เตียว
มา, ใน อารัญ ได้ ยิน นก, เขา ชน, เติง ไหญ่ เบดียน
ข้า, ยา คารม, ส้ม ใจ ถี ผ่งไม้, ไหญ่ พัง, นัง มง แด
เห็น นก, ยก พระเนียด, ชน พาด พุ่ม แอบ สุ่ม ทุ่ม, เมียง
หมอบ, ยอบ ยอง นก ต่อ, ตัว รู้, ค คนอง คารม

โตมะ รับผิดชอบ ๐ นกเถื่อนผิน,บินผดะ,ประเปรี้ยว
คินเหยี่ยว,เดี่ยวฉาม,ถามหัน ก็เรียกมาว,ปดิดเส้า,
ทั้นที่ เตะดัด,วะนาถ,ตามมา ข ๒ คำ เสด
(พวก รต ออกทั้ง คน แด่ม้าช้าง)

รัช
รช ○ บดินน ทหาร รช, จัจ้ง, พดาง ร้องว่า
เฮ้ย ช้ายนี้, มาว ไกร, ไปไหนมา กิรียา, ดย ฉาย, คล้าย
เจ้าชู้ มิง ไม่รู้, ฎา ว่า, พลัน พดา ไชย ของ คีรช,
ภวะ ไนบ, เด็ดจ อย ยิ่ง ว่า, ยิ่ง ช้น, ยืนดู บ้างจะไล่,
คต ชู, ตำ หับ บ้าง โบก มือ, บ้าง ถอ, ดิน ขวาง ก่ง กะ

๘ ประสันตาต่อ นก

ผู้, ขน้าง, พดาง ร้อง ขบ บ้างว่า, น่าทอง, กตองค์ ให้
ขบ บ้างว่า ขบ, ตัว ใจ, ได้เขียน ตั้ ข ๖ คำเจรจา

หรือ ๑ บัดนี้ ประสันตา, ไม่ท้อ, ถอยหนี คอบ
ว่า กู, ชาวป่า, พนาถ นาย ชื่อ, บันหยี่, ชาญไชย อัน
จาวัด, วิไลย, ชาวป่า จะรู้จัก, ท้าวพญา, ก็หา ไม่
ถึง จะห้าม, มิให้, เข้าไป เป็นไร ไม่บอก, แต่เดิม มา
นี้ฤฯ, พลับพลา, ของ ราช แต่ ชุม นม, นาย กู, ก็ใหญ่
กว่า มิ่ง ออย่า, เยื่อหึง, หยาบช้า ถึงชาว ป่า, ก็ตัว
ไม่กลัว ใคร ข ๖ คำเจรจา

หรือ ๑ บัดนี้ พวก ราช, ได้ฟัง, ต่าง หมั่น ได้
จึงร้องว่า, อะ เฮ้ย, อ้าย ใจร ใจร บัง อ้าใจ, ขนเสียง,
เถียง อึง มิ่ง ไม่รู้, กูบอก, ออกให้ ทำไม, กลับ
โหยด, โกรธ ขง โอหัง, ตัง ก่า, น้ำ หน้า มิ่ง ก ถอง
เด่น, คน ละ ตัง, ก็เหลื่อ ตาย มิ่ง มา เहां, เहां, ดี ให้
ตัว มัน ไม่คว้อ, มื่อ ยว, ไป ทง ค่าย แม่น รัก ตัว,

พระราชันพนธ์ อีเหนา (เด็ก) ชุด ละครดำแบหลา ๙
กตว ชีวค, ผิด ถึง นาย อย่า หยาบ ข้ำ, ทำ ทาย,
ตกาย ไว ๗ ๖ คำ เจริญ

ร้อย ๑ บัดนั้น ประสันตา, ยืน ฟัง, ยัง ไม่ ไหว
ค โทน คอบ, เต็ม โกรธ, โดค เข้าไป มิ่ง จู ด้, ชู ใคร, อ้าย
พวกนี้ ถึง พวกกู, น้อย ตัว, ไม่ กตว เก่ง จะ ต่อสู้, กับ
เอ็ง, ไม่ ถอย หัน เฮ้ย หน้าใหม่, ใคร ละหว่า, ถ้า ดี
ให้ มิ่ง ชี, คอ แข่ง, แข่ง กัน มา ๗ ๔ คำ เจริญ

ร้อย ๑ บัดนั้น ทหาร หัว, ของ ท้าว, บุค ดี หนา
ฟัง ไว โต, โย โด, ยิง โกรธา ค่าง กร กัน, ออก มา, ข่า
ไพร บ้าง อย ได้, ไม่ พดอง, คบอง ล้น สักดี หน้า,
ดา กัน, เข้า ไล้ ยม ได้ บ้าง กำ หมด, ชัด เขมร, เต็น เข้า ไป
หมาย ใจ, จะ จับ, เขา ตัว ๗ ๕ คำ บัดทอง

ร้อย ๑ บัดนั้น ประสันตา, ขาญ ไชย, มี ไข่ ชั่ว
พร้อม ด้ มุน, หน หัน, ไม่ พรัน กตว ร วัง ตัว, หลัก หลบ,
รบ พดาง คดะ คน, เข้ม ขัน, ถัน ทัด วับ รong, บ้อง

๓๐ ประสันตา ต่อนก

มัด, ไม่ขัดขวาง แกว่ง ขาวรุ, เงืองว, เปนท่าทาง ถ่อ
ไว้, ให้ห่าง, ไม่เข้าชิด ทหาร รตุ, จู โจม, โถม เข้า มา

ประสันตา, ต่อ แย้ง, แทะ ด้วย กฤษ พด รตุ, แทะ คาย,

หลาย ชีวิต ได้ที่, วั ประชิด, คัด พัน ๗ ๖ คำ เข็ด

๕ วั ๑ แค บัว ค้าง, ไม้ เจ็บ, ส่อง คน ทาน

ทน, ทรหด, ขด กลืน เข็ด เดือด, เดือด แค่น, ขบ พัน

หุ่น หั้น, โม โห, โกรธา วั งว, ทำ ทาย, เขาะ เขี้ย เหวดย ๆ

พด รตุ, ขวด ถั่ว ดี จริ่ง ถั่ว, ให้ เจ้า, มึง ตาม มา

จะ ให้ นาย, กุ ข่า, เสี้ย มัด น พด พดาง, ค่าง พา, กัน รา

ไทด ยัง ไม่ ไป, พด บพดา, บัน หี้ย แอบ ลุ่ม ลุ่ม,

ซุ่ม อยู่, ดู ท่วง ที่ พัง ร้าย ดี, ข้าง รตุ, ให้ วั มา ๗

๖ คำ เจรจา (ทหาร รตุ ค่าง โกรธา รตุ ขอก)

๕ วั ๑ เมื่อนั้น รตุ เมา, เจ้า มนุษย์, บุติ สั หนา

ไค ยน เสี่ยง, อ้อ อึง, ถึง พด บพดา วั วั พระ ไทย, ไค

คดา, ขอก มา พด้น เห็น ทหาร, พด้น แค่น, แ่น ถั่ว

พระราชนิพนธ์ อีเหินา (เด็ก) ชุด ตระสาแบหลา ๓๓
หัตถ์ จึงดำรัส, ตรัสถาม, ถิศาหยัน ไครวิภาท, ชก
ดี, กันนี้ นั้น จะถัดเกรง, ใจกัน, ก็ไม่มี ข ๔ คำ

ร่าย ๑ มิตนั้น ถิศาหยัน, บังคม, เห็นเอ เกษ
ทุดสนอง, ภูวไนย, ไปทันที เมื่อกัน, มีพวก, โจรไพร
อาชุก, บุคนั้น, เข้ามา ชาวเรา, ร้องว่า, มันดำให้
อดฝืนมือ, ถัดตัว, ไม่ถัดใคร ทนงใจ, เจรจา, ทำทาย
กรันถ้อม, ได้จับ, ด้วยประยุทธ์ พวกเรา, ม้วยมุด, ลง
มากหลาย กราบทุก, แต่ต้น, ไปจนปลาย บรรยาย,
ให้ทราบ, ทุกสิ่งอัน ข ๕ คำ เจรจา

รอน ๑ เมื่อนั้น รตน, แค้นขัด, จนหัดถัดนั้น กระ
ทบบาท, กราถเกรยว, เที่ยวพน พถางชน, ถิ่นนาท, ตวาด
ไป ดูดู, ผู้คน, ทั้งกองทัพ แต่จะจับ, โจรป่า, ก็
ไม่ได้ ถัดดี, ฝืนมือ, มันถาไร มันจะมี, ฤทธิไกร,
กระไร มา ช้ายถกฟาน, หาดนกระจง, ทนงศักดิ์ โอหิง,
ฮักฮัก, นักหนา เรือรบรัด, เร่งจัด, โยธา จะยกไป,

พม่าเหวี่ยง ๐ ควนกง, จิง ประทม, ขางท เคียง

พระราชนิพนธ์ อีเหนา (เด็ก) ชุด ดะวะธำแบหตา ๑๓
ประไหม, ตู๊, ศรี ส้มร แจ้ง คัด, มี โจร, ถัดมกร เข้า
มา, ทำ ย่อน, ไม่ เกรง ใคร พวกเราขับ, จะจับ, กลับ
ฆ่าตาย นำ แค้น, นำ อาย, ท่งนายไพร่ พี่ยกทัพ, จะ
จับ, ให้สำใจ ดวง ฤทัย, ค่อยอยู่, อย่า อารวณ ๗ & คำ
รือ ๑ เมื่อนั้น นวด นาง, ดะวะธำ, ด้าย ส้มร กราบ
บาท, มัง คม, ประ นมกร ภูธร, จง อย่า, เล็ดจ ไป พระ
เปน ษ, ดิยะวงศ์, ทรง พิภพ มีควรร, คู่, สุ่ม, กับ โจร
ไพร่ ครวดี ให้ แต่, นายทหาร, ชาญ ไชย ตาม ไป,
จับมัน, นั้น และ ดี ๗ & คำ ๑๖๖๖
สุดท้าย แปลง รับ ๑ เมื่อนั้น รศ, บุคดิหนา, ว่า
ฉวี พัง นาง, พถาง ดนอง, ว่าที่ โจรนั้น, มัน มี, ฤทธิ
ภา จะ ให้ แต่, นายทัพ, ไปจับมัน นวย เสีย ชัน,
เชิง เอีย, จะ เสีย ชีอ พี่จะ ใคร, ไป ตู, ตู มีมือ จะ มัว
ถือ, ยศ ศักดิ์, ด้วย อันใด พระน้อง อย่า, ส่ง ทา, ปรา
รณภ ทุกษ ร้อน, เตรียม ตรม, กมต ใหม่ ตั้ง เลี้ยว,

๓๔

ยกทัพ พระยาอรรษา

เสด็จ จาก, ห้อง ใน ออก ไป, ดำเนิน, โยธา ฯ ๖ คำ
เล่ม๑ (มีด ม่าน แล้วพาทัพ กราว นอก แด เชิด)

ชุด ที่ ๓ (ยกทัพ พระยาอรรษา) ฉาก ใน พลับ

พลา ค่าย หาดวง มีน หย คัว ดกร มี มีน หย ประทับ มีน
พลับ พลา กิดาหยัน ถวาย อยู่ งาน มีน พลับ พลา กับ
ระเค่น คา หย่น คำมะหงง พระ พ เดยง แด เล่นา เฝ้า พระ
บาท หน้า พลับ พลา)

มีน คั้ง ในรับ ๑ เมื่อนั้น มีน หย, พระยาอรรษา,

โอรธา ดำรงด, ดำรงด สันต์, จำนัตจา กับ พ เดยง,
เล่นา, ปรีดาใจ ฯ ๒ คำ

๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ บัดนั้น คำมะหงง, กราบ ทูล, แดง ไช

แต่นิราศ, มา ประพาศ, พนาถัย ก็ นับ ได้, ถึง เจ็ด, วันมา
เกรง ส้ม เต็จ, ชนกะกา, มา ตูเรศวร์ มีน ๕, จะเทวศ, ถิด

ออกเดินแต่รับ ๑ เมื่อ นน บัน หยี่, ศรี ตนาม, งาม
 ส้ม เหนพ เถยง, พระ สัน ตา, มา บัง คม ชัน ชม,
 เมย ม่าน, เต็คจ มา ๒ คำ

หรือ ๑ บัดนั้น ประสัน ตา, แบ่ง เบา, ทุด เอา หน้า
 ว่า รตุ, ยก พยุ, หเด่น ยา จะ กรู มา, หัก โหม, โจน คี ๒
 ๒ คำ เจริจา

ถึงโตเถน หางรับ ๑ เมื่อ นน พระยพะยง, องค์
 ส่า, ระ บัน หยี่ ครวัด ได้ พัง, ประ สัน ตา, พา ที่ ปลาด
 ใจ, จัง มี, พจมาถย์ อัน รตุ, ญ น, อยู่ ที่ ไหน ทำไม,
 อัก อัก, หัก หาญ เมื่อ ไม่ มี, ส่า เหตุ, เกท พาด คำ
 ที่, ว่า ชาน, ข่า แดงใจ แม้น จะ ยก, โยชา, มา รบจริง
 คง มี เหตุ, ตัก ดึง, หนึ่ง จง ได้ พี่ เถยง ใคร, จะ เห็น,
 ประการ ไค จง ว่า ไป, ให้ ต้อง, ทำ นอง ความ ๒ ๖ คำ

หรือ ๑ บัดนั้น ยะรุเตะ, ได้ พัง, รับ ลัง ถาม ทุด
 ว่า, ถ้า จะ เกิด, ลัง กราม ย่อม ติด ต่อ, ก่อ ความ,

พระราชนิพนธ์ อีเหนา (เด็ก) ชุตตระธำแบหตา ๑๗
จึง ตาม ไป นี่ เหตุผล, ไม่มี, ค่ำ อยุ่ ประสันตา,
ข้าง รุ, มา แต่ ไหน มี ผู้ ไค, นอก เต่า, เจ้า ฤา ไว
ฤา เจ้า ได้, ไป เห็น, มา แก่ ตา ข ๕ คำ

รัช ๑ มัต นั้น ประสัน ตา, แล้ง ยิม, แก่ หน้า
ว่า ข้า ไป, ค่อ นก, วก มา ทาง ข้าง, ฤา, ประวา ป
พบ พวก, วต, เกรียม ทัพ ว่า จะ ยก, มา จัม, บั้น หย
ถ้า สืบ ไม่, ส้ม ว่า, คราน ขอ ถวาย, ชีว, ฤว ไนย ข
& คำ เจรจา

รัช ๑ มัต นั้น ปุน ตา, ได้ พัง, ยัง ตั้ง ไสย จะ
ข้า ซัก, ประสันตา, ก็ เกรง ใจ จึง ถูก เค้น, ออก ไป,
เที่ยว ค่อม ดู ข ๒ คำ เจรจา

รัช ๑ สืบ ตำว, บ่าว ไพร์, ไม่ ได้ ความ ก็ เที่ยว
ถาม, ตำหวจ, ทุก หมวด หมู ถึง มุม ค่าย, เห็น ทัพ,
หัน ประตุ เลือด สด ๆ, หยด อยุ่, เปน หลาย กอง กรัง

๑๘

ยกทัพ พระยาอะราช

ใจ, เข้าไป, ด้วย สงกา เห็น คน นอน, คดุม ผ้า, ชยู่ ทั้ง
สอง จึ่ง เด็ก ผ้า, หน้า ไม้, ยงโย่มอง ก็ รู้ว่า, บ่าว
ของ, ประสันตา เห็น เนื้อ ตัว, ยับ ย่อย, เปน รอย รว
ทำโกรธ นิด, ชู้เชื้อ, จะเชื้อ ข่า มิ่งไป, ปล้น ใคร, เขา
ทาง มา ฤาอย่างไร, เร่งว่า, แต่ ตามจริง ๗ ๖
คำเจรจา

หรือ ๑ บัดนั้น คน บ่อย, ตกประหม่า, ก้ม หน้า นิ่ง
ขอทาน โทษ, ไปรด ก่อน, วอน ถึง แล้ว ได้ ความ,
ตามจริง, ทุกสิ่ง อัน ๗ ๒ คำเจรจา

หรือ ๑ บัดนั้น ปันตา, พัง ว่า, ทำเหมาะ นั้น เหตุ
ผล, ต้น ความ, งาม ส้ม กัน ก็ รับ มา, สวรรณ, พลับ
พลาไชย บอก แก่, คำ หง, เสนี่ โดยที่, พยา ยาม,
ตามใจ พระพี่เลี้ยง, บรรดา, เสนา ใน ต่าง คน, ชัด
ใจ, ประสันตา ๗ ๕ คำ

พระราชนิพนธ์ อีเหเนา (เล็ก) ชุดตราแบบหลวง ๑๘
พระราช ๑ บัดนั้น คำมะหงง. คลัง พัง, หมัด กังขา
ขึ้นหน้า, ว่า ไป, ด้วย โกรธา ณะ เจ้า, ประสันตา, ตัว ดี
ไป เทียว, ซุก ซน, จน เกิด ความ ให้ดัง ความ, คิด ค่อ
ไม่พอ ที่ ยัง กลับ มา, เอา หน้า, อีก ทาง นี้ ให้กู นี้,
เช็ด ดิน, หดง ไป น้อย ๆ, เด็ด กัด, เจ้า คน เขก โหยก
เหยง, ให้ ระวัง, ดู หมิ่น ได้ ชอบ แต่ ดี, เดียง ซ้ำ, ให้
หน้าใจ ตัด ศีร์ สะ, เดียง ไว้, ทง ไพร่ นาย เถิ่น, พี่
เดียง, จง ปฤษา โทษ เจ้า, ประสันตา. ตาม กฎหมาย
คำมะหงง, คำว่า, มาก มาย ประสันตา, เต็ม ขาย, ไม่
เจรจา ๒ ๘ คำเจรจา
จรเข้หาง ยาว ๒ ๑ เมื่อนั้น มี ล่า, ระเบิด หย,
ดูกา หรา ตรัส ห้าม, คำมะหงง, เสนา จะโมโห, โกร
ธา. ไปว่า ไร ถึง จะเอา, ประสันตา, ไปฆ่า พัน สง
คราม นั้น, จะเห็ด, ก็ หา ไม่ มาท มั่น, ลัทธิ, วั ไป
จะได้ ใจ, ว่า เรา, ครั้น คร้าม ๒ ๔ คำ

พระราชนิพนธ์ อีเหนา (เด็ก) ชุดกระสาแบหตา ๒๑
๕ เครื่องยุทธานุภาพ การ ถวาย ทัพ เทียบ สรรพ)

โทน ๑ พระบรรจง, สอดทรง, ต้นไม้ เพลา ภูเขา
ม่วง, หนองเนา, ไม้ รุกข์ อดอง ของค์, เกราะ สวรรณ,
กัน อาวุธ เจียรบาด, ผาด ผุด, พรรณราย ตาม ทิศ,
ทับ ทรวง, ดวง กุ ดัน คัด เข็ม ชัด, รัต มั่น, กระสัน สาย
สังวาล ประดับ, ทับ ทิม, เพ ทาย ทอง กร, จำ สัก ถาย,
ลงยา ขำ มะ รง, คำ เมือง, เรือง รยับ ราช พับ, พัน
โพก, เกษา แดง เด่น, เซ่น ชาว, พนาวา กุม กฤษ,
ฤทธา, ดำหรับ มือ ๖. คำ บาคัก พงษ์

หรือ ๑ มาทรง, อาชา, ม้า ที่นั่ง พระ หัด ถิ่นวง,
เหนียว รัง, สาย ถือ ครว ให้ เคตอน, พด ชันท์, บรร ภา ให้
หึ่ง, อั้ง ออ, ยก ไป ๖. คำ กราว นอก บัด ม่าน

ชุดที่ ๔ (พิฆาฏ รต บุค ดีหนา) ฉาก ใน ท้องทุ่ง
แด บ้า แดง พง ทิม หน้า โรง โปร่ง พาทย์ กราว นอก

ครวญ พลเขน เสดนา แล้วประสันดา มหาเสนา คำนะหง

บ่นหย พระพี่เลี้ยง เคียง บาท แล้วเชิดเข้าโรงทางขวา

ทัพ รัตนบุตติหยา

หรือ ๑ เลียบ เดิน, ตาม เนิน, แนว กุ หนอง พอ
ออก ทิ้ง, แดเห็น, ทัพใหญ่ ชง เที้ยว, เขี้ยวแดง, ระดาษ
ไป สนั่น กตของ, ช้อง ไชย, นี้นั้น รัตนบุตติหยา, เตือด ดาด,
ทยาน จิตร ประกาศิต, ตั้ง ทหาร, แข่ง ชัน รับโจม ค่ำ,
เข้าไป, อย่า ไฉนนี้ หัก หั้น, ให้ยับ, อับประสา ๗ & คำ

ร้าย ๑ บัดนั้น นายทัพ, รับ ตั้ง, ไล่เกษา ต่าง
ตน, ต่าง ขับ, โยธา กอง หนอง, กอง หน้า, ตาประ ดั่ง
เร่ง พล, พา ชี้, คำนับ คำนับ, ชัก ดาบ. ได้ หลั่ง
ทหาร บ่น, ยิง บ่น, บ่ง บ่ง ได้ดัง ดัง, ครน ครน, สนั่น
ดัง ๗ & คำ รัว (ยก ทัพ ทรู เข้า ตอน ในทุ่ง)

หรือ ๑ บัดนั้น จิ่ง มหา, เสดนา, คำนะหง แกว่ง กระ
บ่, ค่ำยัน, จตุรงค์ อาจ องค์, ออก ไล่, ทดอง ฟัน ที่

พระราชนิพนธ์อิเหนา (เล็ก) ชุด ละครลำแบหฺดา ๒๓
นํ หฺดุม, กิ ชุม, คอย วัณ ปลัดอย คับ, เติง มณ, ครน
ครน พด ชาติ, ม้าแซง, ส่วน ควน รำ ทวน, หวด
ถัดน, เข้า โถม แทง บ้าง พุ่ง, หอก ชัด, หอก คู้ เกา
ทักนท, ฐน, น้ำ แผลง พด ฐน, ตาย ถาด, ถาดง แผลง
เล็ด แดง, ตัง ชาติ, ถาด ทา ๗ ๖ คำ (รบ) เชิด โอต
วิช ๑ ประถัน ตา, ตั้ใจ, เห็น ได้ที่ ถิถ กระทบ,
วิ รำ, ออก หน้า บ้าง ไพร, ไม่คิด, ชีว ต่าง เขม้น,
เขม้น ชั่ว, บ้าง จามิตร พด ฐน, แดก กระจาย, พาย พัง
ถอย กระทบ, ทัก ฐน, ไม่ คำน ทิด ประถัน ตา, ทัก ทาย,
ถอด ถุทรี รำ ถุช, เขะ เขะ, ไป มา ๗ ๕ คำ
กราว รำ
วิช ๑ เมื่อนั้น พญายุท, เจ้า มกุฏ, มุติ สีนหา
เห็น ไกร ไพร, ได้ ฆท, วัน ถา แดก กระจาย, พาย ถา,
จน หน้า ทัก กรว นก, ชัก กระทบ, ตั้ ค้อน ได้ พล, ะ
นิกร, ถัก่อน ถัด กอง หดง, กอง หดง, คัง คับ ไม่

๒๔

พิณภู วัตถุบุตติหนา

หลัก หดบ, วน วน, ด้าน ทาน บ้าง พง ฝัด, ลำตรา, อาวุธ

อตุตุ, ดับ ส่น, อุดหม่าน หัก โหม. โรม วน, ประจัน

บาน ค่ำ ประดา, หน้ากระดาน, เข้าไป ข ๖ คำ เข็ด

หรือ ๑ เมื่อ นั้น บั้น หย, องค์ าช, ไม่ หวด ไหว

เห็น วัตถุ, ค้อน พด, สกตะไกร วัตถุ ได้, คัด พัน, ประสันตา

ตรัส ตั้ง พด, พาช, กอง หดง โถม หดง, คอบ ขบ,

เข้า วน หน้า บ้าง ำ ทวน, ส่น แทง, บน หลัง ม้า ชัก

อาชา, หมาย หม่ง, พง หอก ชัด พด ตาม, ตั้ง ดัน, เข้า

พัน ฟาด สามารถ, วน รอง, บอง บด ทนาย บน, ย่น ยิง,

คน ณะ นัต แด้ว หยุ่น ยัต, ยิง กระหน้า, เข้าไป ข ๖ คำ เข็ด

หรือ ๑ เมื่อ นั้น วัตถุ, บุตติหนา, เปน ไหญ่ เห็น

โยช, วั พด, สกตะไกร ชิง ไชย, เหตุ ำ ร้าย, ไม่ พ่าย พัง

พระย้ง, กรวด กรวด, นัก หนา กระ ระ ตะ, อาชา, ฝั่ง ฝั่ง

ผ้า ทหาร, ขึ้น ไป, มี ได้ ย้ง ฤทธิ โม โห, โอ หัง, ไม่

วัง วน แด้ว เห็น, บั้น หย, ชี ม้า ศัภา, พรัง เพรา, ตั้ง

พระราชนิพนธ์ อีเหนา (เด็ก) ชุดตะระล่ำแบหตา ๒๕
เหตา หล่อ น้า จะ มี, พงษ์ เฒ่า, เหตา กอ เนือ หน่อ,
ตุ๋นตุ๋น, ซัดยา ท่อง ท, ท ทำ, ไร่ อานาจ เห็น มี ใช้,
เชื้อ ซาคี, ชาว บ้า คิด พดาง, ทาง มี, วา จา ดูรา,
บัน จูเหรีจ, ฤทธิรอน เปน ไฉน, ขยาย ซ้า, ตำนาน ชวน
กัน, ก่อ การ, ชกศต ตั้ง กอง, ซ่อง สุ่ม, ผู้ คน จะ
เกี่ยวปลัด, พา วา, ฤ ๆ ว่า ไร รูป ทรง, ตั้ง ศรี, กิ วิทยา
จะ สัมเปณ, ชาว บ้า, ก็ หา ไม่ บ่าว ท่าน, หาญ ทนง,
จง ใจ เข้า ไป, ถึง หน้า, พดัม พดา ได้ ฝน, พด ทหาร,
เรา ต้ม ตาย ทั้ง หยาบ ซ้า, ทำ ทาย, เปน นัก หนา หมิ่น
เรา, เฒ่า พงศ์, กษัตรา จง เร่ง ตั้ง, มัน มา, แต่ โดย ดี ฯ
๓๔ คำ

ร่าย ๑ เมื่อ นั้น จอม ณรงค์, องค์ ต้า, ระ บัน หัย
พัง รต, บุคลีหนา, พา ที่ ยม พดาง, ทาง มี, พจมาตย์
เรา เปน, ชาว บ้า, พนาตย์ เทียว อยู่, ตาม วิสัย, ใน ไพร
สถานที่ มิได้ เคย, หัก โหม, โรม ราว ตั บ้าง, เมือง

๒๖

พิจารณา รัตนบุตตีหนา

ใคร, แต่ไร มา ซึ่ง นาด, เรา ตเมิด, เกิด วิชาท รุก
ราชฐ์, อาจ หาญ, เหมือน ท่าน ว่า จะ ให้ส่ง, ตัว นั้น,
สุด บัญญา ด้วย ไม่รู้, จัก หน้า, ว่า ผู้ใด พวก พ้อง,
ของท่าน, ที่ ถอน วง แต่ จะ จับ, ชาว ดง, ที่ ไม่ ได้
เหมือน ไม่, มี มือ, ฤๅ กระไร นิ่ง ให้, เขา ฆ่า, ชาย หน้า
นาย รู้ ไป, ถึง ไหน, ที่ ไม่ งาม ชอบ แต่ คิด, มี ด
ความ, เสีย หาย นี อไร, ไม่ หน้า, ซ้ำร้าย เขา โยธา,
มา ตาย, เสีย กาย ของ ซึ่ง เรา, ช่วย ว่า, เพราะ การ ญ
อย่า ดัง ดิน, หิน หุ่น, ชุ่น ชอง จง ยก ทพ, กตบ หดง,
ยัง ตรอง ครอบ ครอบ, บ้าน เมือง, เรือง ตำราญ ๗

๓๒ คำ

ว่า ๑ เมื่อนั้น รัตนบุตตีหนา, ถัด หาญ พัง
บัน, หย คอบ, พจมาตย์ ว่า ชาน, แนม เห็น, ยัง เจ็บ ใจ
ร้อง ว่า, เหวย ๆ, บัน จุ ھر็จ เข้า กะ บาด, ถัดว เท็จ,
แก ไซ มี สิ่ง มัน, มา แล้ว, ก็ แล้ว ไป ดี แล้ว, จะได้, เห็น

พระราชนิพนธ์ อีเหนา (เด็ก) ชุด คะระลำแบหตา ๒๗
กัน ว่า พดาง, ทาง ขัม, อาชา ทำท่า, เพดง ทอน, หอน หัน
เข้าได้, โรม รุก, มุกมัน หมายถึง, จะฆ่า, ขี้ดา ดัย ๗
๖ คำ - ๕๓

๕๓ ๐ ๕๓ ๐ เมื่อ นั้น บันหยี่, ไม่พรัน, ห้วนไหว กระ
ตะ, อาชา, ซิงไซย เลี้ยวได้, ตะ หตบ, ทบ ทอน เปลี่ยน
ท่า, ผ่า หมากร, เปน นาค เกี้ยว ต่อ เลี้ยว, พัดวัน, หัน
หอน ต่าง คัดของ, ว่องไว, ใน ขบวน ประปราย, ปลาย
ทอน, แทงกัน ๗ ๕ คำ พระยาเดิน แล้ว คลอง สระหมิง

๕๓ ๐ ๕๓ ๐ เมื่อ นั้น รุก, มุกดีหนา, แข็งขัน ขัมม้า,
ได้ ประชิด, คัด พัน บั้ง บัด, ผัด ผัน, อาวุธ วนเวียน,
เข้า ออก, เปน ปลอกข้าง กันสู้, สบัด อย่าง, ไม่ หย่อน
หยุด จู โจม, โถม แทง, แยัง ยุทธ ด้วย กำตัง, ฤทธิรุตม์,
ราวี่ ๗ ๕ คำ

๕๓ ๐ ๕๓ ๐ เมื่อ นั้น พระ ยุทธยง, องค์ ลำ, ระ บันหยี่
เห็น รุก, โรม รุก, คดุก คัด พระ แก่ง หัน, ที่ท่า, เปน

๒๘ พินิจ วัตถุ ดินนา
ย้อย ๒๒ เยื้อง ใหญ่, ให้หลัง, ๒๒ รอรบ ชัก ดิน ๒๒,
หุดบ หุดก, เดียว ๒๒ เวียน วง, เปน หงษ์, ดึง คอ กัด
กลอก, หุดก ด้อย, กัน ไปมา ๒๒ & คำ เชิด

๒๒ ๐ เห็น ชำ คัก. เดียว เชิง, ดึง ได้ พระชัย
ใหญ่, เดียว ๒๒, ดัก หน้า โถง ทาง, ถู ขก, ตก ขา
ดิน ชั่ว, วินาศ, ขาด ใจ ๒๒ ๒ คำ โอด เชิด (พล
รุก ดัน แดง เข้า โรง พล บันย ให้ ร้อง เข้า โรง พล
รุด นำ รุด บัน จะ ราว กัน แด รุด บัก กระทบ หัน ไม่ได้
ทรง เครื่อง ออก กับ เสนา ทำ ทำ กวน มุข หุดบ ฉาก
พาทย์ เชิด ดึง ดึง แกม กลอง)

๒๒ ๐ พอ เดียว เหลี่ยม, ภูผา, ปะราม เห็น
โยธ, ดาย เกิดอน, เดือน ไม้ท แค้น ตั้ง เวช, ทุเรศ ขุรา,
ฮา โดย ชด ไน, ใหญ่ หลัง, ถึง ดง เหลือบ เห็น พระ,
น้อง ชาย, วาย ชั่ว กัด กลาง, บัด กฬ, ชู ดึง ดึง

พระราชนิพนธ์ อีเหินา (เล็ก) ชุดกระด้าแบบหยา ๒๙
จิตร, คัง ชัด, จะ ปลัดปลง ต่าง ทรง, พิลาบ ร้า, ร้า
พวรรณ ๗ & คำ โศค บิด ม่าน

ชุดที่ ๕ (กระด้าแบบหยา) หนัก อย่างชุดที่ ๔
แต่ มี เมรุ แล จิตร ภา ธารวอง โภษะ จันท์ มี พลับ พล
น้อย ที่ ประทับ รุด พาทย์ กลอง โยน รุด ทั้ง ต้อง มเหษี
กับ นาง กระด้า แด แสง มาศย์ ราช บริพาณ ถ้วน
แต่ง ชาว นำ แด ตาม เล็ดจ ออก

หรือ ๑ ครัน ถึง, จึง เข้า, นอบ นบ บัง คม, พระ
ศัพ, จอมกัณฑ์ (ครวญ) ความ รัก, ดัดก อูรา, จาบัดย์
กร รัน, ทรง เซ, เทวณา ๗ ๒ คำ โศค

โศก ขากุณท์ ๑ โอ้อ่า, พระทุต, กระ หม่อม เฮ้ย
ไฉน เคย, มา มวย, ใน ป้า ทั้ง ข้าน้อย, ทุเรศ, เวทนา
หนี ไป, เมือง ฟ้า, ดุขดี นอง ณะ, บิดเรศวร, มารดา สุริย
วงศ์, พงศ์, นริศวร โดย เล็ดจ. มา ใน, วนาดี ด้วย

ภักดี, ต่อ องค์, ทรง ธรรม์ หวัง เขา, เมือง บาท, ภูเบศร์
 ปก เกษ, ไป กว่า, จะ อดัญ พระพัง จาก, นักรว, ได้ หั้วนี้
 ก็ มา บัด, โดย พราก, จาก นักรว, ไป แม่น พระ องค์, ทรง พัง,
 นักรว, จะ สู้ ดัน, ชนมา, ก็ หา ไม่ (ครวญ) รำ พดาง,
 ไศกา, ชา โดย, อรไทย, ไม่ คิด, ชี วา ๗ ๘ คำ โอต

กตของ โยน ๑ เมื่อ นั้น, ดอง รว, ภูเบศร์, เชษฐา
 ทรง ถือ รุป, เทียน สุกนธ, เคียง ขมา, ครุฑ เคียง, กระ
 ด้า, บัง อร, ดอง ประไหม, สู้, ถัด ศ, พร้อม
 เถ, นามา คย์, กตาด สดอน, ผู้ พระ เมรุ, ถวาย เพ็ง,
 เสงิ ตะกร, บทะจร, เข้า จด, อัก กระนี้ ๗ ๘ คำ
 กตของ โยน

โอ ป รับ ๑ เมื่อ นั้น, กระ ด้า, สู้ ดา เค้น ห้, มเหสี
 แถ่น วิโยค, ไศก ศักดิ์, พันทอ, อัญมณี, ดอง ริเบศร์,
 เจษฏา, ขอบ พระ คุณ, กรุณา, เชษฐา เจ้า, โปรด
 เกด้า, นักรว, เปน นัก หนา, ข้าน้อย, ขอ ถวาย, บังคม

พระราชนิพนธ์ อีเหเนา (เด็ก) ชุดกระด้าแบบหยา ๓๓
ดา ตายตาม, ภาศดา, โดยภาศกั ขอฝาก, มิตรราช,
มาตุรงค์ ทั้ง ประยู, ระญาตติวงศ์, ใน กรุง ศรี (ครวญ)
อัน ศฤงฆาร, ของ ข้า, บรรดา มี ถวายไว้, ได้ ชู้ดี, บา
ทา ข ๖ คำ โอศ

ข้อ ๑ ทูลพลาถ, นางประนค, บทะเรศร์ ต้อง
พระ องค์, ทรง เดช, เชษ ฐา เคารพ, ศัพ ษัตริย์, ภาศดา
กัถยา, ประทักษณ, เวียนไป ข ๒ คำ เชิดฉิ่ง

เวศุกรรม รับ ๑ ครัน ครอบ, บรรจบ, ถ้าม รอบ
หมบ หมบ, หมบ กัม, ประ หม ไหว้ ชัก กฤษ ทรง, องค์
รตุ, คัฏไทย ทูลไว้, เหนือ เกด้า, เม่า พิ กรรมแสง
พลาถ, นางทูล, ษมาโทษ ไต พิโรธ, เคื่อง เบื่อง, บทะศรี
ด้วย กาย ใจ, ไม่ ละ, จน ะจ้ ขอ อย้า มี, เวรา, ค่อ กัณ
เดชะ ถือ, ชื่อ สัตย์, สัจจติ ยอม ตาย, มิได้ คิด, บิด ฝัณ
อำนาจ ฆต, สัตยา, ขอ ข้า นั้ แม้น ะตุ, สู้ สัจจวิค,
ชั้น ไต ขอ ให้, ได้ พบ, สรม ประ สงค์ อยู่ บำเรอ,

๓๒ คระธำมเหสา
มาทบงส์, ให้จงได้ ร่วม สุธ, ร่วม ทุกข์, ร่วม ฤไทย
อย่าให้, นราศ, คดา คดา ๗ ๘ คำ
วอ ๑ ครน สุธเดียง, เดียง สุธ, อธิฐาน กราบ
พระจิต, ตะกา ธาร, ฝนฉวา เห็นแสง เพ็ง, เริงโรจ, ไซคนา
แบ หดา, โจน เข้า, ใน อค คี ๗ ๒ กตอง แหก โดค
บีด ม่าน จบ รุด

ศุภมัตตุ

